

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.IV.38.213/2010/7.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felülvizsgálati eljárásban a dr. Szúcsné dr. Nagy Márta jogtanácsos által képviselt Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség /4025 Debrecen, Hatvan u. 16./ felperesnek a dr. Bak Péter hivatalvezető által képviselt Békés Megyei Kormányhivatal Földhivatala /5600 Békéscsaba, József A. u. 2-4./ - mint a Békés Megyei Földhivatal jogutódja - alperes ellen közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perében a Békés Megyei Bíróság 1.K.23.153/2010/5. számú, 2010. szeptember 23-án kelt jogerős ítéletével szemben a felperes által 7. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem elbírálása során az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Békés Megyei Bíróság 1.K.23.153/2010/5. számú ítéletét, valamint az alperes 30.087-1/2010; 30.083-1/2010; 30.080-1/2010; 30.084-1/2010; 30.081-1/2010. és a 30.082-1/2010. számú határozatait - az elsőfokú határozatokra is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú közigazgatási hatóságot új eljárásra kötelezi.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 50.000 /ötvenezer/ forint együttes elsőfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A feljegyzett kereseti és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az első fokon eljáró Szeghalmi Körzeti Földhivatalhoz

megkereséseket intézett, az azokban megjelölt ingatlanokra nézve a Sebes-Körös folyó nagyvízi medrében történő elhelyezkedés tényének az ingatlan-nyilvántartásban történő feljegyzése iránt.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény /a továbbiakban: Itv./ módosításáról, valamint a hiteles tulajdoni lap másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény /a továbbiakban: Díjtörvény/ 32/A. § /1/ bekezdésében rögzített igazgatási szolgáltatási díj befizetését nem igazolta, ezért az eljáró földhivatal hiánypótlási felhívásban hívta fel a felperest, ingatlanonként 6.600 Ft igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére.

A felperes - mivel díjfizetési kötelezettsége jogszabályi alapját, és magát a kötelezettséget is vitatta - a felhívásnak nem tett eleget, személyes költségmentesség engedélyezése iránt kérelmet terjesztett elő.

Az eljáró körzeti földhivatal az első fokon meghozott határozataiban - a felperes megkeresése alapján - az ott megjelölt külterületi ingatlanokra a nagyvízi meder jogi jelleget feljegyezte, egyidejűleg a felperes személyes költségmentesség iránti kérelmét elutasította.

A felperes az elsőfokú határozatoknak a költségmentességi kérelem elutasításáról rendelkező része ellen fellebbezéssel élt, előadva, hogy az eljárás nem kérelemre, hanem - álláspontja szerint - hivatalból indult meg, mert a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LXXVII. törvény /a továbbiakban: Vgt./ 27. §-a alapján a nagyvízi meder jogi jelleg ingatlannyilvántartási feljegyzése nem a kérelemre, hanem a hivatalból indult eljárások csoportjába tartozik.

Állította, hogy az ingatlanügyi hatóság hivatalból volt köteles eljárni a felügyelőség megkeresése alapján, így díjfizetési kötelezettség nem keletkezett, az eljárás ilyenkor díjmentes.

Az alperes a fellebbezési eljárásban a jelen ítélet rendelkező részében megjelölt iktatószámú határozataiban a fellebbezést elutasította, az elsőfokú határozatokat helybenhagyta.

Rámutatott, hogy az elsőfokú körzeti földhivatal helyesen döntött a megkereső hatóság költségmentesség iránti kérelmének elutasításakor, mert a hivatkozott Díjtörvény alapján sem az eljárás tárgyára vonatkozó mentesség, sem a megkereső hatóság személyes díjmentessége nem volt megállapítható; továbbá a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény /a továbbiakban: Ket./ 159. § /6/ bekezdése sem irányadó.

A fellebbezésben megjelölt felperesi hatáskört megállapító jogszabályi rendelkezések nem alapozzák meg a díjmentességet.

A Díjtörvény 32/E. § /1/ bekezdése alapján a díjat annak kell megfizetnie, aki a megkeresést előterjeszti, mely a jelen esetben a

felperesi hatóság volt.

Az alperes szerint a nagyvízi meder jogi jelleg feltüntetésére irányuló földhivatali eljárás nem hivatalból indult, melyet a Vgt. 27. §-ában foglalt rendelkezés is alátámaszt, a földhivatalnak a nagyvízi meder megállapítására vonatkozóan nincs jogszabállyal alátámasztott hatásköre.

Az alperesi határozatokkal szemben a felperes terjesztett előkereseteket, melyek elbírálását az eljáró megyei bíróság egyesítette. Az egyesítést követően meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította.

Jogerős ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes által keresetében is hivatkozott Vgt. 27. §-a azt írja elő, hogy a hatóság jogerős határozata alapján a nagyvízi mederbe való elhelyezkedés tényét - mint jogi jelleget - az ingatlan-nyilvántartásba külön törvény szerint fel kell jegyezni.

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény /a továbbiakban: Inytv./ 17. § /1/ bekezdés g/ pontja alapján az ingatlan jogi jellege az ingatlan-nyilvántartásba feljegyezhető, és az ingatlanhoz kapcsolódó jogilag jelentős tények közé tartozik.

Az Inytv. 26. § /1/ bekezdése alapján jog, vagy tény keletkezését, módosulását, megszűnését kérelemre, vagy megkeresés alapján kell az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezni.

Az Inytv. 14. §-a alapján az ingatlan jogi jellege - az eljáró megyei bíróság szerint - nem tartozik az ingatlan adatainak körébe, ezért az Inytv. 27. § /1/ bekezdése alapján az eljárás hivatalból történő megindításának jogszabályi alapja nem volt, mert ez a rendelkezés csak az ingatlan adatainak megváltozása esetén jogosítja fel az ingatlanügyi hatóságot a változás hivatalbóli átvezetésére.

Az eljáró bíróság álláspontja szerint az alperes helyesen állapította meg, hogy a felperes által benyújtott megkeresés nem volt olyan adatváltozásnak tekinthető, mely megalapozná az eljárás hivatalból történő megindítását.

A Díjtörvény 32/A., 32/B. és 32/E. §-ai értelmében a jelen megkeresés tárgyát képező ügyben az ott írt díjat meg kellett fizetni.

A korábbi szabályzás szerint a költségvetési szervet is díjmentesség illette meg abban az esetben, ha az eljárás megindítását megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelem után társasági adófizetési kötelezettsége nem keletkezett, de e rendelkezéseket a 2009. évi CXII. törvény hatályon kívül helyezte.

2010. január 1. napjától a hatályos rendelkezések alapján a felperes személyes díjmentességgel nem rendelkezett.

A bíróság álláspontja szerint jelen esetben nincs bejegyzés által jogot szerző személy, ezért ennek hiányában a megkeresést előterjesztő felperest kellett díj megfizetésére kötelezni. Mivel az ingatlan jogi jellege nem adatváltozás az Inyvtv. rendelkezései értelmében, ezért az Inyvtv. 28. § /4/ bekezdésében írt díjmentesség sem volt alkalmazandó.

A bíróság nem tudta elfogadni a felperesnek azt az okfejtését, hogy a Magyar Állam nevében jár el nagyvízi mederben való elhelyezkedés tényének - mint jogi jellegnek - a bejegyeztetésére irányuló eljárásban, ezért nem találta megalapozottnak, hogy ezen az alapon a díjmentessége fennáll.

Az ingatlan-nyilvántartási eljárásban - a bíróság szerint - személyes díjmentesség csak a Magyar Államot illeti meg, de csak akkor, ha jogkörét közvetlenül gyakorolja.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését, és helyette a jogszabályoknak megfelelő, új határozat, a kereseti kérelmének helyt adó döntés, meghozatalát kérte.

A felperes álláspontja szerint a megyei bíróság ítélete a Vgt. és az Inyvtv., továbbá az annak végrehajtásáról rendelkező 109/1999. /XII. 29./ FVM rendelet /a továbbiakban: Vhr./ több rendelkezését sérti.

A Vgt. 27. §-a szerint a nagyvízi mederben való elhelyezkedés tényét - mint jogi jelleget - a vízügyi hatóság jogerős határozata alapján az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni.

A Ket. 26. § rendelkezéseire hivatkozással állította, hogy jelen esetben hivatalból lefolytatandó ingatlanügyi eljárásról van szó.

Az Inyvtv. 27. § /1/ bekezdése alkalmazásával, hatósági nyilvántartásból történő adatátvétel alapján hivatalbóli adatváltozásként kellett volna az eljárást lefolytatni, az ingatlan adataiban a felperesi hatósági határozattal bekövetkezett változásnak az eljáró hatóság (felperes) által történt bejelentése alapján.

Hivatkozott arra, hogy bár az Inyvtv. 14. § a/, b/ és c/ pontjában az ingatlan adataiként felsoroltak egyikének körébe sem vonható az ingatlan jogi jellege, a Vhr. 2. § h/ pontja azonban egyértelműen az ingatlannak a tulajdoni lap első részében feltüntetett és nyilvántartott adatai között említi az ingatlan jogi jellegét.

Álláspontja szerint a jogi jelleg az Inyvtv. szerint az ingatlan-nyilvántartás szempontjából szükséges egyéb adat, melyet a Vhr. már az ingatlan adatai között nevesít.

A felperes ténymegállapító - az ingatlan adataiban változást rögzítő - határozatát küldte meg a földhivatalnak bejelentési

kötelezettségének eleget téve, hatósági nyilvántartásából adatot továbbított, a földhivatal adatot vett át.

Minderre tekintettel a bejegyzés során a felperes nem volt félnek tekinthető, a földhivatalnak hivatalból kellett volna az eljárást megindítani, lefolytatni.

Ezen túlmenően hivatkozott arra is, hogy a megkeresés alapján indult eljárásban őt személyes díjmentesség illetve volna meg, hivatkozva arra, hogy a Magyar Állam személyes díjmentességét a Díjtörvény megváltozott rendelkezései is tartalmazzák.

A felügyelőség a Magyar Állam nevében és javára eljáró állami hatóságként a Vgt. 16. § /1/ bekezdésében rögzített állami feladatok teljesítése során terjesztette elő a megkereséseket.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény /a továbbiakban: Pp./ 274. § /1/ bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt abban a kérdésben foglalt állást, hogy az Inyvtv. 27. § /1/ bekezdésében foglaltak alapján a nagyvízi mederben való elhelyezkedés tényének feljegyzésére irányuló eljárás hivatalbóli eljárásnak tekinthető-e.

Az Inyvtv. felperes felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott 27. § /1/ bekezdése rendelkezései szerint:

„Az ingatlan adatainak, valamint az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosult nevének (cégnevének), illetve lakcímének (székhelyének vagy telephelyének) a megváltozását az ingatlanügyi hatóság az érdekelt bejelentése alapján vagy hivatalból (helyszíni ellenőrzés, adatátvétel hatósági nyilvántartásból, különösen a személyiadat- és lakcímnyilvántartásból vagy a cégnyilvántartásból történő adatátvétellel) vezeti át az ingatlan-nyilvántartásba.”

Ezzel összefüggésben jelentősége van az Inyvtv. 14. § rendelkezéseinek is, mely szerint az ingatlan-nyilvántartás az ingatlan következő adatait tartalmazza:

„a) a település nevét, az ingatlan fekvését (belterület, külterület megjelölése), a belterületen lévő ingatlannál az utca (tér, krt. stb.) nevét és a házszámot, a helyrajzi számát és területnagyságát, b) művelési ágát és a művelés alól kivett terület elnevezését, c) minőségi osztályát, kataszteri tisztajövedelmét, d) ingatlan-nyilvántartási szempontból szükséges egyéb adatát.”

Az Inyvtv. 17. § /1/ bekezdése szerint az ingatlan-nyilvántartásba csak az ingatlanhoz kapcsolódó, következő, jogilag jelentős tények jegyezhetők fel: „g/ az ingatlan jogi jellege.”

E rendelkezések egybevetéséből egyébként helyesen állapította meg az eljáró megyei bíróság is azt, hogy az Inyvtv. fogalom-rendszerében az ingatlanhoz kapcsolódó jogilag jelentős tények egyike az ingatlan jogi jellege; ezért az Inyvtv. 27. § /1/ bekezdése szerinti (az ingatlan adataira vonatkozó) hivatalbóli eljárásnak jelen esetben nem volt helye.

Ezzel kapcsolatban megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy az Inyvtv. végrehajtásáról rendelkező Vhr. földhivatali eljárások idején hatályos szövege valóban úgy szólt, hogy a tulajdoni lap I. része az ingatlan jogi jellegét az ingatlan adatait közt tartalmazza (2. § h/ pont).

E rendelkezés értelmezésében azonban a törvényi szabályoknak elsődlegessége van, melyek a jogi jellegét a feljegyzendő tények és nem az ingatlan adatai között tüntetik fel.

Természetesen a feltüntetett jogi jelleg is a tág értelemben vett adat fogalmába beletartozik, mint ahogy az ingatlan jogi jellege között szereplő kisajátítási és telekalakítási eljárás megindítása, továbbá más felhegyezhető tények is a legtágabb értelemben adatnak tekinthetők.

Az Inyvtv. fogalom-rendszerében azonban jelentősége van annak, hogy maga a törvény mit tart az ingatlan adatának, és mit tekint feljegyezhető, jogilag jelentős ténynek.

Ezt az értelmezést tükrözi az is, hogy az időközben módosított Vhr. 2. §-a a tulajdoni lap I. részében az immár „adatok”-ról és nem „adatai”-ról tesz említést.

Az Inyvtv. és az Inyvtv. vhr. rendelkezéseinek helyes értelmezése mellett azonban az eljáró megyei bíróság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a perbeli eljárásokban a felperest díjfizetési kötelezettség terheli.

A Díjtörvény irányadó rendelkezései értelmében az ingatlan-nyilvántartási eljárás díját annak kell megfizetnie, aki az ingatlan-nyilvántartási eljárás lefolytatását kéri, illetve amely szerv az erre irányuló megkeresést előterjeszti. Ugyanakkor, ha a kérelmet, vagy a megkeresést előterjesztő és a bejegyzés, feljegyzés, vagy törlés által jogot szerző, illetve a jogosult nem azonos, a díjfizetésre nézve a törvény eltérő rendelkezéseket tartalmaz.

Jelen esetben az alapul fekvő közigazgatási iratból és az elsőfokú földhivatali eljárást kezdeményező felperesi határozatokból megállapítható, hogy kérelemre indult eljárásban születtek.

Valamennyi ingatlan tekintetében a Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) - mint kérelmező

ügyfél - előterjesztett kérelme folytán hozta meg a felperes a nagyvízi mederben történő elhelyezkedés jogi tényét, és az ezzel kapcsolatos kötelezettségeket rögzítő határozatait.

A Díjtörvény 32/E. § /1/ bekezdés b/ pontja értelmében, aki a tény feljegyzését a megkeresés alapjául szolgáló eljárásban indítványozza, az köteles az ingatlan-nyilvántartási eljárás díját megfizetni.

Minden esetben az igazgatóság kérelmére indult a megkeresés alapját szolgáló felperesi hatósági eljárás, ezért a felperesi hatósági eljárást követő ingatlan-nyilvántartási eljárás díját a megkeresés alapjául szolgáló eljárás indítványozója, kezdeményezője, vagyis az igazgatóság köteles megfizetni. A Díjtörvény 32/E. §-a részletes szabályokat tartalmaz arra a tényállásra nézve, ha a megkeresést előterjesztő, és a díj megfizetésére kötelezett nem azonosak.

Az igazgatóság egyébként - mint a meder kezelője - érdekelt a feljegyzés alapjául szolgáló tény ingatlan-nyilvántartásban történő feljegyeztetésében, hiszen ezzel összefüggenek a Vgt. 24. és 25. §-ában foglalt, időközben a Vgt. módosításával tovább bővült jogkörei, feladatkörei. Ezáltal a jelen perben érintett ingatlanügyi eljárásokban a feladatkörei által érintett jogosult (igazgatóság) és a megkereső szerv (felperes) nem voltak azonosak.

Helyesen állapította meg tehát azt az eljárt megyei bíróság, hogy jelen esetben nem hivatalbóli ingatlan-nyilvántartási eljárásról - ezen belül nem hatósági nyilvántartásból történő adatátvételtől - volt szó, hanem olyan, megkeresés alapján induló, hatósági eljárásról, mely esetében díjfizetési kötelezettség áll fenn.

Helyesen állapította meg azt is az eljárt megyei bíróság, hogy a felperest - mint államigazgatási szervet - azon az alapon nem illeti meg személyes díjmentesség, hogy az állam által megállapított hatásköröket gyakorol, és feladatköröket lát el. A Díjtörvényben írt személyes díjmentesség a Magyar Államot illeti meg, amennyiben közvetlenül vesz részt valamely ingatlan-nyilvántartási eljárásban. Jelen esetben azonban a külön jogi személyként jogszabállyal létrehozott felügyelőség lépett fel az ingatlan-nyilvántartás eljárásában, és az ő eljárásában pedig a szintén külön jogi személyként működő igazgatóság szerepelt ügyfélként.

Tévedett azonban a megyei bíróság annak megítélésében, hogy a díj megfizetésére ki köteles.

A Díjtörvény ismertetett rendelkezései értelmében a díjat a felperesi hatósági eljárást kezdeményező igazgatóságnak kell megfizetnie.

Mivel e tekintetben nemcsak a jogerős ítélet, hanem az alperesi, továbbá az azt megelőzően hozott elsőfokú hatósági határozatok is a törvényben foglaltaktól eltérő álláspontot és jogértelmezést foglaltak el, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte, és helyette új, az alperesi határozatokat - az elsőfokú határozatokra is kiterjedően - hatályon kívül helyező ítéletet hozott.

Ezen ítélet meghozatalának alapjául többek közt a Pp. 339. § /3/ bekezdése szolgált, mely szerint a bíróság a közigazgatási határozatot akkor is hatályon kívül helyezi és az eljárt közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezi, ha más jogalapon álló határozat meghozatala indokolt.

Jelen esetben ugyanis az elsőfokú hatóságnak az eljárási díj megfizetésével kapcsolatban új, más jogalapon álló, vagyis az eredeti eljárást kezdeményező igazgatóság díjfizetési kötelezettségét megállapító határozatot kell hoznia.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest kötelezte a felperes együttes elsőfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán a feljegyzett kereseti és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli, a 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 14. §-ára is tekintettel.

Budapest, 2011. szeptember 7.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Patyi András sk. előadó bíró, Dr. Fekete Ildikó sk. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő